

*Prikaz***Anton Grizold: *Slovenija v spremenjenem varnosnem okolju***

Fakultet za društvene vede, Ljubljana 2005., 223 str.

Raspadom bipolarne međunarodne zajednice i ulaskom u tzv. novi svjetski poredak gotovo da je postalo pravilo da svaki značajniji državni dužnosnik vrlo brzo nakon završetka svog mandata napiše i objavi svoju autobiografiju ili memoare. Djelo koje predstavljamo ipak je specifično. Profesor međunarodne sigurnosti na dodiplomskom i poslijediplomskom studiju Fakulteta za društvene vede u Ljubljani, dr. sc. Anton Grizold, u svojoj najnovijoj knjizi uspješno je kombinirao svoj dugogodišnji znanstveni rad s četverogodišnjim praktičnim iskustvom na planu sigurnosti i obrane koje je stekao obnašajući dužnost ministra obrane Republike Slovenije i to u najdramatičnijim godinama kako za međunarodnu tako i za nacionalnu sigurnost novoosnovane Republike Slovenije. Naime, u vremenskom periodu od 2000. do 2004. godine, kada je prof. dr. Grizold bio ministar, definitivno se raspao bipolarni sustav međunarodne sigurnosti temeljen na dva sustava parcijalne kolektivne sigurnosti, sigurnost je postala multidimenzionalna kategorija, tzv. *hard security* zamijenjena je dominantnim izazovima tzv. *soft security*, a usprkos opstanku Sjevernoatlantskog saveza, nije definirana nova sigurnosna arhitektura kao ni adekvatni mehanizmi i instrumenti za njezino provođenje. Upravo suprotno, na početku trećeg tisućljeća međunarodna zajednica bila je nesigurnija, nestabilnija, a samim tim i labilnija u odnosu na vrijeme bipolarnizma. U tim dramatičnim danima svjetske povijesti Republika Slovenija počela je s reformama i izgradnjom vlastitog sustava nacionalne sigurnosti te uspostavom sigurnosnog aparata za njegovu uspješnu provedbu. Pritom je članstvo u NATO-u zacrtano kao prioritetni cilj mlade slovenske države.

Polazeći od tih objektivnih međunarodnih i nacionalnih okolnosti vrsnom poznavaoocu fenomena sigurnosti u međunarodnim odnosima prof. dr. Antonu Grizoldu bilo je relativno lako postaviti logičku strukturu svoje znanstvene analize koja je rezultirala objavljivanjem djela kojeg predstavljamo. U prva tri poglavlja analizira promijenjenu sigurnosnu situaciju na međunarodnom planu nakon hladnog rata, s posebnim osvrtom na rastuću ulogu humanitarne intervencije, naglašava značaj Zapadnoeuropske unije u pokušajima uspostave nove europske sigurnosne arhitekture, analizira uspostavu Zajedničke vanjske i sigurnosne politike Europske Unije s naglaskom na konkretna djelovanja policijskih i vojnih europskih snaga bilo samostalno bilo u suradnji s NATO-om. Taj dio knjige prof. dr. Grizold završava prikazom transformacije NATO saveza nakon summita u Istanbulu i aktualnih odnosa Saveza i Rusije.

Od četvrtog do osmog poglavlja autor se bavi Slovenijom. "Slovenski put u NATO vodio je preko Partnerstva za mir, a usko je bio povezan sa željom Slovenije da uđe i u Europsku Uniju" piše autor i zaključuje kako je "upravo stoga Slovenija u relativno kratkom vremenskom roku morala, ne samo uspostaviti potrebitu zakonodavno-pravnu regulativu kompatibilnu standardima te dvije euroatlantske integracije, već i ispuniti specifične strukturalno-institucionalne zahtjeve". Koncentrirajući svoju analizu na prikazivanje slovenskog puta u NATO prof. dr. Grizold nas detaljno upoznaje sa razvojem obrambenog sistema Slovenije, od usvajanja ključnih strategijskih dokumenata, nastanka i razvoja slovenske vojske, civilne obrane, uspostave parlamentarne kontrole sigurnosnog sustava, izdvajanja iz bruto nacionalnog dohotka za vojsku, nove izazove za koje se slovenske sigurnosne snage pripremaju kao i postojeće i moguće uključenosti slovenskih vojnika u mirovne operacije i vojne akcije NATO-a "out-of-area". To su samo neke od mnogobrojnih potrebitih aktivnosti za čiju je realizaciju Anton Grizold kao ministar obrane bio neposredno odgovoran i za čiju se realizaciju zalagao. Kruna njegova ministarskog rada svakako je ulazak Slovenije u NATO 2004. godine čime nisu dovršena i riješena i sva pitanja i problemi vezani uz funkcioniranje nacionalno-sigurnosnog sustava te zemlje kao ni njezine obveze koje proizlaze iz članstva. I sam prof. dr. Grizold ispravno konstatira da je jedan od ključnih fenomena u međunarodnim odnosima, sigurnost, "živa materija", te će stoga i njegova analiza "vrlo brzo morati biti nadopunjavana". Najnovija knjiga iz bogatog opusa prof. Antona Grizolda hvale je vrijedno, kulturološki i znanstveno angažirano te strukovno više nego potrebno štivo. Knjiga će zaživjeti kao udžbenik, kao stručno štivo ali i kao interesantan prikaz ulaska jedne male zemlje u najjaču sigurnosno-političku organizaciju koja je pri tom paralelno izgrađivala i vlastiti nacionalni obrambeni sustav. A tuđi primjeri itekako mogu biti korisni i poučni.

Lidija Čehulić